

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

آبادکی دفاعی

پایہ نهم دورہ اول متوسطہ

عنوان و نام پدید آور: آمادگی دفاعی پایه نهم دوره اول متوسطه [کتاب‌های درسی]: ۱۴۴ / برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری؛ مؤلفان: خدایار ابراهیمی... [و دیگران]؛ وزارت آموزش و پرورش. سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی. ● مشخصات نشر: تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران، ۱۳۹۶ ● مشخصات ظاهری: ۱۱۲ص. ● مصور (رنگی)، جدول (رنگی)، نمودار (رنگی)، نقشه (رنگی) (شابک: ۰-۲۴۱۹-۵-۹۶۴-۹۷۸) (چاپ سوم) ● وضعیت فهرست نویسی: فیبا یادداشت: مؤلفان: خدایار ابراهیمی... [و دیگران] یادداشت: شورای برنامه‌ریزی: خدایار ابراهیمی... [و دیگران] ● موضوع: دفاع ملی ● شناسه افزوده: ابراهیمی، خدایار ● شناسه افزوده: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی ● شناسه افزوده: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری ● شناسه افزوده: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران ● رده بندی دیویی: ۱۴۴ ک ۳۷۳ ● شماره کتاب‌شناسی ملی: ۲۷۷۷۷۶۶

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب:	آمادگی دفاعی پایه نهم دوره اول متوسطه - ۱۴۴
پدیدآورنده:	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف:	دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف:	خدایار ابراهیمی، احمد باغ‌شیخی، یارمحمد بای، علی تقوایی، قاسم جهانی، مریم دلاوری، محمود سلیمانی، شهاب قهرمانی، رحمت‌الله مشهدی، محمدرضا مقدادی، عسگر ملکی بیرجندی، محمدرضا نایینی و احمد یارمحمدی (اعضای شورای برنامه‌ریزی) خدایار ابراهیمی، یارمحمد بای، محمود سلیمانی، محمدرضا مقدادی و احمد یارمحمدی (اعضای گروه تألیف) - محمدرضا مقدادی، شهاب قهرمانی (بازنگری و اصلاح کلی) - سید امیر رون (ناظر محتوا) - علی احسان سیف، ویدا حنمندی (تدوین بخش زلزله) - با همکاری سازمان بسیج دانش‌آموزی (سرهنگ حسن طاهری) و پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس - جعفر ریائی، سید اکبر میر جعفری (ویراستار)
مدیریت آماده‌سازی هنری:	اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
شناسه افزوده آماده‌سازی:	لیدا نیک‌روش (مدیر امور فنی و چاپ) - مجید ذاکری یونسی (مدیر هنری) - مهدی کریم‌خانی (صفحه‌آرا و طراح جلد) - محمدحسن معماری (تصویرگر) - زهرا ایمانی‌نصر، فاطمه باقری‌مهر، علیرضا ملک‌ان، حسین قاسم‌پور اقدم، فاطمه پزشکی، مریم دهقان‌زاده، فاطمه رئیس‌یان فیروزآباد (امور آماده‌سازی)
نشانی سازمان:	تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی) تلفن: ۰۲۱-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۰۲۱-۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۳۵۹ وبگاه: www.irtextbook.ir و www.chap.sch.ir
ناشر:	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروبخش) تلفن: ۰۲۱-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۰۲۱-۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۳۷۵۱۵-۱۳۹
چاپخانه:	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
سال انتشار و نوبت چاپ:	چاپ چهارم ۱۳۹۷

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

شابک ۰-۲۴۱۹-۵-۹۶۴-۹۷۸-۰ ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۴۱۹-۰ ISBN 978-964-05-2419-0

هر انسان مخلص و متعهدی که آمادگی دفاعی را لازمه حیات جامعه اسلامی بداند در نزد خدا آبرو پیدا می‌کند.

امام خمینی «قدس سره الشریف»

فهرست

- درس اوّل: امنیت، تهدید..... ۹
- درس دوم: تهاجم و دفاع..... ۱۵
- درس سوم: انقلاب اسلامی، تداوم نهضت عاشورا..... ۲۱
- درس چهارم: بسیج، مدرسه عشق..... ۲۷
- درس پنجم: دوران دفاع مقدس..... ۳۳
- درس ششم: مردان مبارز و زنان قهرمان..... ۴۵
- درس هفتم: پدافند غیرعامل..... ۵۹
- درس هشتم: جنگ نرم..... ۶۷
- درس نهم: نظام جمع و جنگ افزارشناسی..... ۷۷
- درس دهم: آمادگی در برابر زمین لرزه..... ۸۷
- درس یازدهم: ایمنی در برابر زمین لرزه..... ۹۳
- درس دوازدهم: در زمان وقوع و بعداز زمین لرزه چه باید کرد؟..... ۱۰۱

محمدحسین فهمیده، فرزند محمدتقی در سال ۱۳۴۶ در خانواده‌ای مذهبی در قم چشم به جهان گشود. او دوران کودکی را در کنار خانواده‌اش سپری کرد. محمدحسین تا چهارم ابتدایی را در قم گذراند. سپس با خانواده‌اش به کرج کوچ کرد و تحصیلاتش را در آنجا ادامه داد.

شهید فهمیده، خوش برخورد، شجاع، باغیرت و کوشا بود و علاقه زیادی به مطالعه داشت. او با اینکه به سن تکلیف نرسیده بود، نماز می‌خواند و احترام خاصی برای والدینش قائل بود.

امام بزرگوارمان از این نوجوان ۱۳ ساله به عنوان رهبر یاد فرموده‌اند و بدین گونه نام و یاد او، منشأ حماسه‌های بزرگ شد. او با وجود سن کم، خود را به خرمشهر قهرمان رساند و در ۸ آبان ۱۳۵۹ به شهادت رسید.

روز هشتم آبان به یاد این نوجوان بسیجی، روز بسیج دانش‌آموزی و روز نوجوان نام‌گذاری شده است؛ شهید فهمیده نه تنها اسوه رشادت و مقاومت ملی، بلکه الگوی همه نوجوانان و جوانان برای یک زندگی آگاهانه و شجاعانه در دفاع از اسلام و میهن اسلامی است.

گفتنی است داوود برادر او نیز، سه سال بعد از شهادت محمدحسین در جبهه‌های نبرد به شهادت رسید.

سخنی با دبیران گرامی

درس آمادگی دفاعی در حال حاضر جزء دروس الزامی دوره اول و دوم متوسطه است. عناوین درسی این کتاب براساس نقشه جدید درس آمادگی دفاعی تعیین شده و محتوای آن با در نظر گرفتن شرایط دنیای امروز و متناسب با نیاز دانش‌آموزان برنامه‌ریزی شده است. براین اساس موضوعاتی همچون امنیت، تهدید، تهاجم، انواع دفاع، پدافند غیرعامل و جنگ نرم محورهای اصلی کتاب را تشکیل می‌دهند.

همچنین بسیج و وظایف آن در دوران کنونی، مروری بر هشت سال دفاع مقدس، شناخت زنان قهرمان و مردان مبارز به منظور الگو گرفتن از آنها، از دیگر مباحث مهم این کتاب‌اند. وضعیت و شرایط دنیای امروز و فریب‌کاری و توطئه‌های مختلف قدرت‌های سیاسی و نظامی جهان می‌طلبد که نوجوانان و جوانان عزیز با هوشیاری کامل به حوادث و اتفاقات سیاسی و اجتماعی توجه کنند، تا بتوانند با انتخاب مناسب‌ترین راه، نقش مؤثری در حفظ استقلال فرهنگی و سیاسی کشور و پیشرفت میهن داشته باشند.

با توجه به توضیحات فوق، به‌منظور اجرای مناسب این برنامه درسی و تحقق اهداف پیش‌بینی شده، از دبیران گرامی و دانش‌آموزان عزیز انتظار می‌رود به نکات ذیل توجه کنند:

۱- از آنجا که محتوای این کتاب براساس روش آموزشی فعال تألیف شده، از دانش‌آموزان خواسته می‌شود که با مشارکت در پاسخ دادن به پرسش‌های متن هر درس و انجام فعالیت‌های انفرادی و جمعی، در آموزش درس نقش فعال داشته باشند.

به دبیران محترم توصیه می‌شود با استفاده از مشارکت دانش‌آموزان، کلاس درس را به‌گونه‌ای هدایت کنند تا جریان یاددهی و یادگیری به‌صورت مطلوب انجام پذیرد.

۲- نحوه ارزشیابی درس براساس دو بخش ۱۲ نمره کتبی و ۸ نمره عملی است که طی دستورالعملی به مدارس ابلاغ می‌شود.

۳- به دبیران محترم توصیه می‌شود برای آموزش مطلوب برخی از دروس مانند مردان مبارز، زنان قهرمان، بسیج، دفاع مقدس و ...، از حضور معنوی ایثارگران دوران دفاع مقدس در مدرسه به‌منظور انتقال مفاهیم و ارزش‌های آن دوران به دانش‌آموزان استفاده کنند.

۴- دبیران گرامی می‌توانند با هماهنگی مسئولان مدرسه و سازمان بسیج دانش‌آموزی برخی از دروس مانند پدافند غیرعامل، نظام جمع و جنگ افزارشناسی را با استفاده از طبیعت (کوه، جنگل، پارک)، یادگان‌ها، سایر مراکز آموزشی و یا با حضور مربیان آموزش نظامی به دانش‌آموزان آموزش دهند.

۵- دبیران محترم در نظر داشته باشند که کتاب‌های معرفی شده در پایان کتاب برای تحقیق و پژوهش دانش‌آموزان، منابع مناسب و مفیدی است.

۶- بخش آشنایی با «مین» در درس نهم مخصوص دانش‌آموزان پنج استان آذربایجان غربی، ایلام، خوزستان، کردستان و کرمانشاه است.

در سایر استان‌ها از این بخش به‌عنوان «برای مطالعه بیشتر» استفاده شود. همچنین به دبیران محترم پنج استان یاد شده توصیه می‌شود که بخش آشنایی با «مین» را در یکی از فرصت‌های مناسب اوایل سال تحصیلی به دانش‌آموزان آموزش دهند.

در پایان خداوند بزرگ را سپاسگزاریم که به ما توفیق داد تا این کتاب درسی را آماده کنیم و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهیم.

امیدواریم با تدبیر و تلاش دبیران گرامی و مشارکت فعال دانش‌آموزان، قدمی در جهت حفظ استقلال و سربلندی میهن عزیزمان برداریم. لطفاً نظرات و پیشنهادهای خود را به رایانامه دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری به نشانی talif@talif.sch.ir ارسال فرمایید.

گروه درسی آمادگی دفاعی

دانش آموز عزیز

اکنون که در پایه نهم به عنوان یک دانش آموز نوجوان توانایی و دانایی‌های لازم را کسب کرده‌ای تا برای دفاع از خود، سرزمین و دین، درس با اهمیت آمادگی دفاعی را در سال جدید تحصیلی بیاموزی و به کار بندی بسیار خوشحالیم.

شما در سال‌های قبل با مباحث دفاع مقدس در درس‌های مطالعات اجتماعی، فارسی، هدیه‌های آسمان و برخی از فعالیت‌های درسی و پرورشی آشنا شده‌اید.

کتابی که پیش روی دارید براساس نیازهای خودتان و جامعه اسلامی تهیه شده است. در این کتاب با روش فعال، گروهی و بدون نیاز به حفظ کردن جمله‌ها و دروس با مفاهیم بسیار مهمی چون امنیت، دفاع، زندگی شهیدان دانش آموز و شهدای بزرگ و شاخص، بسیج و انقلاب اسلامی، شهادت و ایثار، پدافند غیرعامل، جنگ نرم و پیشگیری و مواجهه با حوادث ناشی از زلزله اطلاعات و توانایی‌های خود را تکمیل خواهید کرد. برای یادگیری هرچه بهتر این درس لازم است کلیه درس‌ها و فعالیت‌ها را به صورت عملی و با تحقیق، پرسش و بحث گروهی همراه سازید. در این راه علاوه بر دبیر محترم درس و در صورت وجود امکانات، مربیان محترم به صورت عملی و در قالب فعالیت‌های پراکنده، بازدید، اردویی و کارگاه یک روزه در مدرسه شما را همراهی خواهند کرد.

در سال بعد نیز درس آمادگی دفاعی به صورت گسترده‌تر و در تکمیل فعالیت‌های امسال و همراه با فعالیت‌های اردویی و میدان تیر میهمان جمع صمیمی شما عزیزان خواهد بود.

از شما دانش آموزان عزیز تقاضا داریم، قدر این فرصت‌ها را بدانید و توانایی‌ها و مهارت‌های خویش و دیگران را در راستای اهداف بسیار با اهمیت این درس افزایش دهید. همچنین از شما انتظار می‌رود که بحث‌های مختلف کتاب را در محیط خانواده مطرح کنید.

بدیهی است هر قدر شما آماده‌تر و توانمندتر باشید دشمنان اسلام و ایران عزیز ما جرئت تجاوز و مداخله نخواهند داشت.

با آرزوی موفقیت، سلامتی و عزت شما عزیزان آینده‌ساز میهن اسلامی

«گروه درسی آمادگی دفاعی»

دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

امنیت، امید

«نِعْمَتَانِ مَجْهُولَتَانِ، الصَّحَّةُ وَالْأَمَانُ» امنیت برای یک ملت جزو اساسی‌ترین نیازهاست. اگر امنیت بود، پیشرفت به وجود می‌آید، علم رشد می‌کند، اقتصاد شکوفایی پیدا می‌کند، سازندگی امکان پیدا می‌کند...

مقام معظم رهبری ۹۲/۴/۵

۱- دو نعمت که قدرشان شناخته نمی‌شود، سلامتی و امنیت است. پیامبر گرامی اسلام (ص) - برگرفته از کتاب روضه‌الواعظین نوشته محمدبن حسن فتال نیشابوری - ج ۲ ص ۴۷۲.

امنیت

امنیت از مهم‌ترین نیازهای فطری و ضروری انسان است. یکی از مهم‌ترین دلایلی هم که باعث پیدایش سکونت گاه‌ها و شهرها شده، نیاز مشترک انسان‌ها به امنیت بوده است.

فعالیت (۱)

– با اعضای گروه خود بحث کنید که چرا انسان‌های نخستین، غارها را به عنوان اولین محل زندگی خود انتخاب کردند؟ نتیجه‌گیری و یادداشت کنید.

.....

.....

.....

– چرا در گذشته مردم یک روستا یا یک شهر در قلعه‌ای بزرگ زندگی می‌کردند؟ چرا آنان اطراف شهر خود برج و بارو (دیوار) می‌کشیدند؟ نتیجه‌گیری و یادداشت کنید.

.....

.....

.....

موقعیت‌های زیر را در نظر بگیرید و اتفاقاتی را که ممکن است رخ دهد، پیش‌بینی کنید.

موقعیت (۱) برای ایجاد امنیت بیشتر در منزل مسکونیتان چه راهکارهایی پیشنهاد می‌کنید؟

.....

.....

.....

موقعیت (۲) برای ایجاد امنیت در مدرسه چه اقداماتی را باید انجام داد؟

موقعیت (۳) اگر پلیس راهنمایی و رانندگی و پلیس انتظامی یا کلانتری‌ها در جامعه حضور نداشته باشند! اگر روزی نیروهای مسلح کشور از مرزهای آبی، خشکی و هوایی کشورمان مراقبت نکنند! چه اتفاقاتی را پیش‌بینی می‌کنید؟

مفهوم امنیت

در ساده‌ترین تعریف، امنیت یعنی دور بودن از خطراتی که علیه منافع مادی (جان، مال، سرزمین و...) و ارزش‌های معنوی (دین، فرهنگ، اعتقادات و...) ما وجود دارد.

فعالیت (۲)

اگر در کشور امنیت برقرار باشد، چه آثار مثبتی در پی خواهد داشت؟

نتیجه بحث کلاس	باسخ دانش آموز

بیشتر بدانید (برای مطالعه)

امنیت دارای ابعاد و سطوح مختلفی است که به برخی از آنها اشاره می‌کنیم:

امنیت ملی: توانایی یک ملت برای حفاظت از ارزش‌های حیاتی خود در مقابل تهدیدات خارجی

امنیت سیاسی: وجود آرامش سیاسی در حکومت، دولت و نهادهای سیاسی جهت تعیین سرنوشت خود و جلوگیری از نفوذ و دخالت بیگانگان در امور کشور

امنیت اقتصادی: دارا بودن ثبات اقتصادی، تولید انبوه، صادرات کافی، کافی بودن منابع مالی، تأمین رفاه اقتصادی و معیشت مردم و... از علائم امنیت اقتصادی است.

امنیت نظامی: دارا بودن قدرت دفاعی و تهاجمی در برابر هجوم بیگانگان؛ به عبارت دیگر توان پاسداری و دفاع مردم یک کشور از سرزمین خود که به وسیله نیروهای نظامی و ابزارهای دفاعی امکان پذیر است، امنیت نظامی نام دارد.

امنیت اجتماعی و فرهنگی: توانایی یک ملت برای حفظ الگوهای اجتماعی و فرهنگی خود مثل زبان و ادب، مذهب، آداب و رسوم، نوع پوشش و ...

امنیت زیست محیطی: توانایی در حفظ و پایداری محیط زیست و طبیعت گیاهی و جانوری کشور

تهدید

ماجراهای زیر را بخوانید و به سوالات پاسخ دهید.

ماجرای (۱)

سیدحسین یکی از دامداران روستای احمدآباد است. او امروز که گوسفندان را به کوه برده بود، با دوربین شکاری خود، دو قلاده گرگ دژنده را در ارتفاعات حوالی روستا دیده است. او غروب برای سایر دامداران توضیح می دهد که گرگ ها جثه بزرگی داشتند و از راه دور گلّه های گوسفند روستا را زیر نظر داشتند. مشهدی بهادر می گوید: برادر همسر من از روستای مجاور تماس گرفته که دیشب گرگ به گوسفندان آنها حمله کرده و تعدادی از گوسفندان را دریده است!

به نظر شما اقدامات دامداران و اهالی روستا چه خواهد بود؟ چند مورد را برشمرید.

ماجرای (۲)

ساعت: ۲،۳۰' بامداد

موقعیت: ۲۵ کیلومتری سواحل بندر چابهار، جنوب شرق ایران، دریای عمان

ارسال گزارش به وسیله بی سیم؛ گزارشگر: جناب سروان حسین زاده از مرزبانی دریایی

— متن گزارش: «از یگان سیار مرزبانی به فرمانده مرزبانی جمهوری اسلامی ایران مستقر در بندر چابهار؛ رأس ساعت ۲:۳۰ بامداد روز جاری، حوالی مرزهای آبی بین‌المللی کشور، یک فروند کشتی تجاری مشکوک به همراه چهار فروند قایق تندرو مسلح به تیربار، رؤیت شد. هویت کشتی مشخص نیست و هیچ پرچم یا نشانه‌ای ندارد و به محض شنیدن اخطارهای ما، به سمت دریاهای آزاد بین‌المللی تغییر مسیر دادند و از حوالی مرز دور شدند. سروان حسینی گزارش می‌دهد؛ منتظر فرمان شما هستیم، فرمانده! تمام!»

— از فرماندهی مرزبانی دریایی به یگان سیار مرزبانی: «جناب سروان حسین زاده به همراه ناوشکن و قایق‌های تندرو، با تمام قوا به تعقیب کشتی ناشناس پردازید تا به طور کلی از منطقه مرزی دور شوند. در صورت مقاومت، در تماس باشید تا دستورات بعدی صادر شود؛ تمام!»

به نظر شما اگر گروه‌های سیار مرزبانی دریایی از مرزهای آبی نگهبانی نکنند، چه اتفاقاتی ممکن است رخ دهد؟

.....

.....

.....

نقش مرزبانان در تأمین امنیت کشور را برشمرد.

.....

.....

.....

مفهوم تهدید

در ساده‌ترین تعریف، تهدید وضعیتی است که امنیت ما را به خطر می‌اندازد.

فعالیت (۳)

فکر کنید؛ بحث کنید و مشورت بگیرید؛ سپس جدول‌های زیر را کامل کنید.

— قحطی

.....

.....

.....

در گذشته‌های دور چه خطراتی جامعه را تهدید می‌کرده است؟

— تحریم اقتصادی

امروزه چه خطراتی جامعه و کشور ما را تهدید می‌کند؟

تهدید از جنبه‌های مختلف قابل مطالعه است. برخی از تهدیدات طبیعی هستند، مانند زلزله، سیل، طوفان و... و برخی منشأ انسانی دارند که خود دو نوع است. تهدید سخت و تهدید نرم. اگر کشوری، کشور دیگر را تهدید به حمله نظامی کند، در این حالت می‌گوییم تهدید از نوع سخت است. اما اگر ارزش‌ها، باورها و اعتقادات یک جامعه هدف قرار گیرند، می‌گوییم تهدید از نوع نرم است. تهدیدات نرم با این هدف صورت می‌گیرند که یک ملت از ارزش‌های خود دست بردارد و به ارزش‌های دیگران تمایل پیدا کند. اکنون متوجه شدید که تهدید در مقابل امنیت قرار دارد، زیرا هدف تهدید از بین بردن امنیت است. در واقع تهدید برای تأثیر گذاشتن بر اراده، اعتقادات و افکار دیگران به منظور تسلیم کردن آنها در برابر خواست تهدیدکنندگان است. همه تهدیدها از یک نوع و یک جنس نیستند بلکه می‌توانند ابعاد گوناگونی داشته باشند.

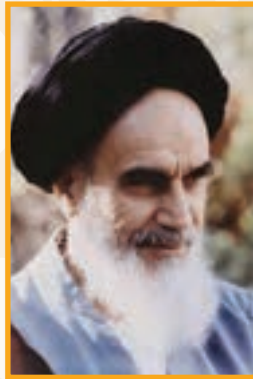
امروزه در دنیا کشورهای استعمارگر و زیاده خواهی هستند که برای انجام دادن یا انجام ندادن برخی فعالیت‌ها، کشورهای دیگر را تهدید می‌کنند، نمونه بارز آن نظام سلطه‌گر آمریکا است که برای جلوگیری از فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای، کشور ما را به حمله نظامی، تحریم اقتصادی و... تهدید می‌کند.

فعالیت (۴)

در صورت امکان سرود «گزینه‌های روی میز» را که یکی از جوانان هنرمند کشور اجرا کرده است، در کلاس گوش دهید.

تباحث و دفاع

بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران، امام خمینی (ره) در زمان دفاع مردم از دین و سرزمینشان (دوران دفاع مقدس) فرمودند:
«امروز ما در حال دفاع هستیم و دفاع از کشور یکی از عبادات بزرگ است.»

ادامه ماجرای (۱)

در بخش تهدید، ماجرا از این قرار بود که دو قلاده گرگ، گوسفندان یک روستا را تهدید کرده بود. اگر دامداران و مردم روستا اقدامات بازدارنده‌ای را مثل تعقیب و ترساندن گرگ‌ها، نگهبانی شبانه‌روزی از گله گوسفندان و ... انجام دهند، تهدید دفع می‌شود و خطر از بین می‌رود؛ اما اگر دامداران به گزارش‌های سیدحسین و مشهدی بهادر توجه نکنند و تهدید و خطر پیش رو را جدی نگیرند یا خطر و تهدید را به‌طور کلی انکار کنند، چه اتفاقاتی رخ می‌دهد؟

ادامه ماجرای (۲)

اگر گروه‌های سیار مرزبانی در مرزهای آبی کشور پهناور ما برای خدمت و نگهبانی از مرزها آماده نباشند، چه خطراتی کشور را تهدید می‌کند؟

تهاجم به معنای شبیخون، هجوم و حمله یک کشور به کشوری دیگر به منظور اشغال و سلطه بر سرزمین است. معمولاً قبل از آنکه تهاجمی صورت بگیرد، کشور تهدید کننده سعی می‌کند، با ایجاد ترس میزان توان و آمادگی دفاعی آن کشور را آزمایش کند. اگر این کشور در آمادگی کامل نبود، آن وقت تهاجم آغاز می‌شود. البته ممکن است قبل از تهاجم دست به کارهای دیگری مانند تحریم بزند. گاهی نیز بدون تهدید تهاجم انجام می‌شود. به هرگونه آمادگی در مقابل تهاجم «آمادگی دفاعی» گفته می‌شود.

فعالیت (۱)

به روش گروهی دربارهٔ موضوعات زیر بحث کنید و نتیجه را در جدول مربوطه یادداشت کنید.

نمونه‌هایی از آماج‌های اقتصادی، سیاسی، نظامی، اجتماعی	نمونه‌هایی از آماج‌های اعتقادی، روحی و معنوی
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-

تهاجم ممکن است به دو شکل نظامی و فرهنگی انجام شود. در تهاجم نظامی، دشمن با ابزارهای مادی مانند هواپیما، تانک و سرباز به قصد اشغال یک کشور اقدام به حمله نظامی می‌کند، که نمونه آن تهاجم رژیم بعثی صدام به کشور ما و جنگ تحمیلی هشت ساله (۱۳۶۷-۱۳۵۹) است.

اما در تهاجم فرهنگی، دشمن با ابزارهای غیرنظامی دست به حمله می‌زند. ابزار دشمن در این شکل از تهاجم، ابزار و وسایل فرهنگی است. در تهاجم نظامی، یکی از اهداف، اشغال سرزمین و خاک مورد نظر است. در تهاجم فرهنگی، اشغال ذهن و اعتقادات و تغییر ارزش‌ها و باورهای دینی مردم، هدف اصلی دشمن است. تهاجم فرهنگی از جهات مختلف خطرناک‌تر از تهاجم نظامی است. در جدول زیر تهاجم نظامی با تهاجم فرهنگی مقایسه شده است.

معیار مقایسه	تهاجم نظامی	تهاجم فرهنگی
هدف	تصرف خاک و سرزمین	تصرف فکر و ذهن
مدت تهاجم	معمولاً کوتاه مدت و محدود	تدریجی، بلند مدت و نامحدود
چهره‌ظاهری	نفرت‌انگیز و پر سر و صدا	فریبنده و جذاب
روش معرفی خود	اعلام دشمنی و نفرت	اظهار دوستی و محبت
ابزار تهاجم	توپ، تانک، موشک و ...	امواج ماهواره‌ها، فیلم‌های سینمایی و سایر رسانه‌ها
آثار تهاجم	تلفات انسانی، زیان‌های اقتصادی و ...	فساد اخلاقی، شیوع مواد مخدر، فروپاشی خانواده‌ها و ...
مکان‌های مورد تهاجم	مراکز اقتصادی، نظامی، مرزی و ...	مدارس، دانشگاه‌ها، مراکز فرهنگی و ...

تهاجم نظامی یا تهاجم سخت یک کشور علیه کشور دیگر منجر به جنگ می‌شود؛ بنابراین در تعریف جنگ می‌توان گفت: نبرد خشن و مسلحانه‌ای است که بین دو یا چند اجتماع مستقل اتفاق می‌افتد.

در ابتدای زندگی جمعی انسان‌ها شروع هر جنگ دلایل ساده و مشخصی داشت و دو طرف درگیر عموماً برای به دست آوردن غنایم، قدرت‌نمایی و مقابله به مثل (تلافی کردن حملات قبلی) با یکدیگر جنگ می‌کردند. اما برای وقوع جنگ‌های بزرگ در طول تاریخ دلایل فراوانی وجود دارد.

فعالیت (۲)

در گروه‌های خود بحث کنید که به چه دلایلی ممکن است بین دو کشور جنگ صورت بگیرد؟ نتیجه بحث را یادداشت کنید.

.....

.....

.....

دفاع

جنگ امر خوشایندی نیست و عموم انسان‌های عاقل آن را دوست ندارند و مخالف وقوع جنگ هستند؛ زیرا می‌دانند افراد زیادی در جنگ کشته می‌شوند و آسیب‌های فراوانی به امکانات و ثروت‌های مادی و معنوی هر دو طرف وارد می‌شود.

دفاع از سرزمین و اعتقادات زمینه بروز دلاوری جوانان را فراهم می‌سازد و باعث گسترش اخلاق جوانمردانه، تقویت روحیه سلحشوری و از خود گذشتگی مردم می‌شود.

معمولاً در هر جنگی، بهترین و با انگیزه‌ترین افراد از سرزمین‌شان تا پای جان دفاع می‌کنند و تبدیل به قهرمانان ملت خود می‌شوند.

هر ملتی بر اساس فطرت ذاتی خود و با بهره‌مندی از تفکر و اراده خویش در مقابل تهاجم بیگانگان ایستادگی و مقاومت می‌کند، زیرا حفظ عزت و سربلندی و رسیدن به کمال بدون مقاومت در برابر تجاوزگران به دست نمی‌آید.

اهمیت دفاع در قرآن کریم : اگر خداوند بعضی از مردم را به وسیله بعضی دیگر دفع نمی کرد صومعه‌ها، کلیساها، کنیسه‌ها و مساجد می که نام خدا در آنها بسیار برده می شود، ویران می شد^۱.

در ساده ترین تعریف، دفاع به مجموعه اقداماتی گفته می شود که انسان برای حفظ و حراست از حیات، اعتقادات، سرزمین و... خود در برابر خطراتی که او را تهدید می کند، انجام می دهد. انسان مسلمان، نوع و شیوه دفاع خود در برابر تهدیدات را، متناسب با شرایط زمانی، مکانی و چگونگی خطر، و... انتخاب می کند. و همچنین علاوه بر دفاع از جسم، جان و امور مادی، از ارزش های معنوی دفاع می کند.

فعالیت (۳)

با مشورت دبیر خود برخی نمونه های دفاع از ارزش های معنوی را فهرست کنید.

.....

.....

.....

در طول تاریخ موارد فراوانی وجود دارد که گروه یا کشوری کوچک با تعداد جمعیت کمتر در مقابل تهاجم گروه ها یا کشورهای بزرگ تر دفاع کرده و با پیروزی در جنگ افتخاری بزرگ را نصیب خود کرده است.

در این باره خداوند در آیه ۲۴۹ از سوره بقره می فرماید : «چه بسا گروهی اندک که بر گروهی بسیار به اذن خدا پیروز شدند.»

فعالیت (۴)

۱- چند نمونه از دفاع و پیروزی گروه ها و کشورهای کوچک تر در مقابل قدرت های بزرگ تر را به صورت گزارشی مستند به کلاس ارائه نمایید.

۲- دو نمونه از مبارزات دفاعی مردم غیرتمند میهن ما در سال های پیش از پیروزی انقلاب اسلامی را بررسی و در کلاس مطرح نمایید.

۱- سوره حج، آیه ۴۰.

فعالیت (۵)

همان گونه که می‌دانید دفاع در برابر تهاجم بیگانگان، آثار و نتایج فراوانی دارد. چند نمونه از این آثار را در جدول زیر اضافه کنید.

آثار و نتایج دفاع

— حفظ سرزمین و حراست از ارزش‌های جامعه

— .....

— .....

— .....

شما دانش‌آموزان که آینده‌سازان عزیز میهن ما هستید، می‌دانید که ادامه حیات هر ملتی به توانایی و اراده آن ملت در دفاع از کشورشان بستگی دارد؛ همان‌طور که در تهاجم وحشیانه صدام به ایران اسلامی، مردم ما به پاخاستند و قهرمانانه از سرزمین، شرف، ناموس، اعتقادات و... خود دفاع کردند و تجاوزگران را با ذلت و خواری از کشور بیرون راندند.

پایان بخش این درس بخشی از بیانات مقام معظم رهبری در مورد دفاع است که توجه به آن برای همه لازم است.

بیشتر بدانید

دفاع جزئی از هویت یک ملت زنده است. هر ملتی که نتواند از خود دفاع بکند، زنده نیست. هر ملتی هم که به فکر دفاع از خود نباشد و خود را آماده دفاع نکند، در واقع زنده نیست. هر ملتی هم که اهمیت دفاع را درک نکند به یک معنا زنده نیست.

انقلاب اسلامی، تداوم نهضت و عاشورا

امام حسین (ع) با خون خود اسلام را زنده کرد. شما هم باتبعیت از او انقلاب و اسلام را ضمانت نمایید.

«امام خمینی (ره)»

عاشورا درس می‌دهد که برای حفظ دین فداکاری باید کرد. «مقام معظم رهبری»

مفهوم انقلاب اسلامی

انقلاب اسلامی ایران به معنای قیام و ارادهٔ مردم مسلمان و با ایمان ما برای سرنگونی حکومت ستم‌شاهی و برقراری حق و عدالت بر اساس مکتب انسان‌ساز اسلام است.

فعالیت (۱)

چند شعار از دوران شکوهمند پیروزی انقلاب اسلامی انتخاب کنید و دربارهٔ مفهوم آن در کلاس گفت‌وگو کنید.

انقلاب اسلامی ایران در حقیقت ریشه در اعتقاد مردم به اسلام و پیروی آنها از پیامبر اسلام (ص) و ائمهٔ اطهار (ع) دارد.

همان‌طور که می‌دانید تمام پیامبران الهی مردم را به یکتاپرستی، عدالت‌خواهی، صلح و دوستی، صداقت و دانایی دعوت می‌کردند و از ظلم و ستم، گناه و فساد، جهل و نادانی، شرک و بت‌پرستی... باز می‌داشتند. پیامبر اسلام حضرت محمد (ص) نیز همچون سایر پیامبران بزرگ خدا، مردم را به پرستش خدای یگانه و مبارزه با شرک و بت‌پرستی دعوت می‌کرد.

مردم با ایمان میهن ما، سعادت دنیا و آخرت خود را در دوستی پیامبر و اهل بیت آن حضرت می‌دانند و به همین جهت رفتار و گفتار رسول گرامی اسلام (ص) و تمامی امامان برای آنها الگو و سرمشق زندگی است. ملت ما درس عزت و آزادی را از مکتب امام حسین (ع) و قیام عاشورا آموخته‌اند و نمی‌توانند در مقابل ظلم و ستم و بی‌عدالتی و اهانت به اعتقادات دینی خود ساکت بمانند.

ملت مسلمان ما بارهنمودهای امام خمینی (ره) پی بردند که حکومت پهلوی با برنامه‌های خود اعتقادات دینی آنها را به بازی گرفته، با پیروی از مراجع دین به مبارزهٔ پنهان و آشکار با فساد و بی‌عدالتی پرداختند.

شاه در واقع دست نشانده دولت امریکا بود. او هر مخالف و آزادی خواهی را از سر راه برمی داشت و با اعدام انقلابیون، شکنجه زندانیان، سرکوب مردم از جمله قیام پانزده خرداد و قیام های مردمی دیگر، تبعیض و فساد، ... نقشه های شوم استکبار به سرکردگی امریکا را برای ادامه حکومت ظالمانه اش اجرا می کرد. علی رغم این واقعیت، دولت امریکا طبق اسناد لانه جاسوسی، چشم خود را بر همه این واقعیت ها و دیکتاتوری دولت ستم شاهی پهلوی می بندد و آن را یک دولت دموکراتیک معرفی می کند. متن زیر یکی از اسناد به دست آمده از لانه جاسوسی امریکا (یک روز قبل از جنایت شاه در ۱۷ شهریور ۱۳۵۷) است:

از: مأمور سفارت، جان استمپل

به: تمام مقامات بلند پایه

«... امریکا از سیاست آزادی خواهانه شاه که با ایجاد یک سیستم سیاسی دموکراتیک کمک خواهد کرد استقبال کرده است و ما هیچ شکی نسبت به حسن نیت ایشان در این مراحل نداریم. حکومت پادشاهی یکی از مهم ترین و عمیق ترین نهادهای ایران می باشد و شاه در نظر ما مناسب ترین فرد برای رهبری ایران به سوی یک سیستم دموکراتیک است...»

سند شماره ۷/۵۱ سپتامبر ۱۹۷۹ (۵۷/۶/۱۶)

فعالیت (۲)

جدول زیر را تکمیل کنید:

دلایل قیام و مبارزه امام خمینی (ره) و مردم ایران با حکومت فاسد پهلوی (شاه).
 نکته: برای کامل کردن جدول زیر با پدر و مادر، بزرگان فامیل، امام جماعت مسجد محل، معلمان و سایر افراد مطلع گفت و گو کنید.

۱	زیریا گذاشتن قوانین و احکام اسلام مثل .....
۲	وابستگی به بیگانگان
۳	.....
۴	.....
۵	.....

پیروزی خون بر شمشیر

قیام بزرگ مردم با ایمان و غیور ایران به رهبری امام خمینی (ره)، که از سال ۱۳۴۱ آغاز شده بود، پس

از ۱۵ سال بسیار گسترده شد. شاه و حکومتش که از حمایت قدرت‌های خارجی از جمله دولت استکباری امریکا برخوردار بودند، به جای توبه و بازگشت به دامن ملت، به روی مردم آتش گشودند و «از کشته‌ها پشته ساختند» ... و از خون جوانان وطن لاله دمید و بهار انقلاب اسلامی در سرمای بهمن ۱۳۵۷ فرا رسید.

فعالیت (۳)

درباره قیام‌های مردمی در برابر زورگویان و متجاوزان و پیروزی آنها در طول تاریخ کشورمان، تحقیق و بررسی کنید.

نتایج و دستاوردهای انقلاب اسلامی

شهدای انقلاب اسلامی که با خون خویش نهال اسلام و انقلاب را آبیاری کردند، آثار و محصولات ارزنده‌ای را به ارمغان آوردند. در این راه مبارزانی خستگی‌ناپذیر با الهام از فرهنگ عاشورایی، پایه‌های استقرار نظام جمهوری اسلامی را بنا نهادند.

فعالیت (۴)

جدول زیر را کامل کنید.

ردیف	دستاوردهای انقلاب اسلامی
۱	اجرای دستورات اسلام و برقراری نظام جمهوری اسلامی
۲	.....
۳	.....
۴	.....
۵	.....

مردم قهرمان ایران در روز ۱۲ فروردین ۱۳۵۸ با رأی قاطع ۹۸/۲ درصدی خود جمهوری اسلامی ایران را به رسمیت شناختند و این روز به عنوان روز جمهوری اسلامی نامیده شد.

حفظ و تداوم انقلاب اسلامی

امام راحل (ره) و مقام معظم رهبری؛ بارها سفارش کرده اند که حفظ و دفاع از انقلاب اسلامی مهم تر از پیروزی آن است.

دشمنان قسم خورده این نظام مقدس، و در رأس آنها امریکای جنایت کار پس از توطئه های فراوان مانند کودتا، تحمیل جنگ هشت ساله به ایران، تهاجم فرهنگی و تحریم های اقتصادی دست از تلاش برای نابودی انقلاب ما برنداشته اند.

در حال حاضر خطرناک ترین روش دشمن، تهاجم فرهنگی است. راه حفظ و ادامه انقلاب ما، همان رمز پیروزی آن یعنی: «ایمان به خدا، وحدت مردم و پیروی از رهبری» است که در پرتو بصیرت و هوشیاری حاصل می شود.

خداوند در آیه ۵ از سوره قصص، در قرآن کریم به بندگانش وعده داد است: «و ما اراده کردیم تا بر مستضعفان روی زمین منت نهاده و آنان را پیشوایان مردم گردانیم و وارثان زمین کنیم».

ما دانش آموزان با اعتقاد به قرآن کریم با خدای خود عهد می بندیم با استفاده از تفکر و تعقل، کسب علم و دانش و با اخلاق نیکو و عمل صالح، زمینه ساز ظهور حجت حق حضرت مهدی (عج) باشیم، تا عدالت، صلح و برادری در سرتاسر جهان حاکم شود.

فعالیت (۵)

الف : با جست و جو در آثار امام خمینی (ره) از جمله صحیفه نور، برخی از نصایح ، انتظارات و توصیه‌های ایشان به نوجوانان را انتخاب کرده و در کلاس قرائت کنید.

ب : با توجه به اسناد تاریخی از جمله اسناد لانه جاسوسی امریکا، چند نمونه از دخالت‌های دولت امریکا در امور داخلی کشور عزیزمان ایران را بیان کنید.

بسج مدرسه عشق

بسج مدرسه عشق، مکتب شاهدان و شهیدان گمنامی است که پیروانش بر گلدسته‌های رفیع آن اذان شهادت و رشادت سرداده‌اند.

امام خمینی (ره)

کلمه بسیج با انقلاب اسلامی، امام خمینی، ولایت، دفاع مقدس، ایثار و شهادت رابطه ناگسستنی دارد. این رابطه باعث شده که بسیج همواره حافظ و نگهبان ارزش‌ها و دستاوردهای انقلاب اسلامی باشد.

چگونگی تشکیل بسیج

یکی از عوامل مهم پیروزی و استمرار انقلاب اسلامی، حضور بانگیزه مردم در تمام صحنه‌های سیاسی و اجتماعی جامعه است. با پیروزی انقلاب اسلامی توطئه‌های همه‌جانبه دشمنان علیه جمهوری اسلامی ایران شروع شد.

در چنین شرایطی تنها عاملی که می‌توانست مانع موفقیت دشمنان شود، حضور مستمر و سازماندهی شده مردم بود؛ زیرا حضور انسان‌های مؤمن، انقلابی، بانگیزه، فداکار و آموزش دیده، همچون سدی محکم در برابر توطئه‌گران، مانع تحقق اهداف آنها می‌شود.

امام خمینی (ره) به عنوان رهبر آینده‌نگر انقلاب اسلامی، این ضرورت را به درستی تشخیص دادند و در تاریخ ۵ آذر ۱۳۵۸ دستور تشکیل ارتش بیست‌میلیونی (بسیج) را صادر فرمودند. زمانی که بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران دستور تشکیل بسیج را صادر کردند، کمتر کسی می‌توانست فکر کند که این آینده‌نگری چه نقشی در حفظ و بقای نظام نوپای اسلامی ایران خواهد داشت.

فعالیت (۱)

درباره استفاده از الگوی بسیج در کشورهای فلسطین، لبنان، سوریه و عراق بررسی و تحقیق کنید.

اوج حماسه آفرینی‌های بسیج در دفاع مقدس

هنوز یک سال از فرمان امام خمینی مبنی بر تشکیل بسیج نگذشته بود که صدام، با حمایت قدرت‌های سلطه‌گر، جنگی را بر کشور ما تحمیل کرد که هشت سال طول کشید.

در آن شرایط که ارتش و سپاه پاسداران تجهیزات مناسب، نیروی انسانی کافی و آمادگی لازم را برای ورود به یک جنگ گسترده نداشتند، جمعی از انسان‌های مؤمن، فداکار و مقاوم با عنوان بسیجی به کمک مدافعان میهن شتافتند و با همراهی نیروهای باایمان و شجاع ارتش و سپاه، در راه دفاع از سرزمین‌شان، حماسه‌هایی آفریدند که ملت ایران هرگز آن را فراموش نخواهد کرد.

در آن زمان که همه دشمنان نظام نوپای اسلامی به کمک صدام شتافتند و تمام امکانات و تجهیزات نظامی مورد نیاز را در اختیار او گذاشتند، سلاح نیروهای بسیجی؛ ایمان، اعتقاد، ایثار و فداکاری بود که به وسیله آن به مقابله با دشمن رفتند و پس از هشت سال دفاع مقدس متجاوزان را از خاک میهن بیرون راندند.

بیشتر بدانید

اگر بر هر کشوری نوای دلنشین تفکر بسیجی طنین انداز شد، چشم طمع دشمنان و جهانخواران از آن دور خواهد شد.

امام خمینی (ره)

ابزار دشمن عبارت از تجهیزات است. تجهیزات در مقابل نیروی ایمان و شور و عشق و اراده مردم، کارایی ندارد. مدرن‌ترین تجهیزات در مقابل یک نیروی مقاوم ایستاده شهادت طلب، از کار بازمی ماند.

مقام معظم رهبری

بسیج پس از دوران دفاع مقدس

دوران پس از دفاع مقدس (سال ۱۳۶۷ به بعد)، به دوران سازندگی مشهور است. خرابی‌های جنگ بی‌شمار بود و از طرف دیگر جنگ نرم دشمنان علیه انقلاب در قالب فرهنگی ادامه داشت.

هم‌اکنون نیز در این شرایط حساس رسالتی عظیم بر دوش بسیجیان دلاور و سازمان بسیج مستضعفین است. پاسداری از ارزش‌ها، هوشیاری در برابر تهاجم سخت و نرم دشمنان، سازندگی میهن اسلامی و سازماندهی و مدیریت برنامه‌ها بخشی از وظایف و تکالیف مهم بسیج است.

برای اینکه همه‌گروه‌های مردمی بتوانند در حفاظت و پاسداری از انقلاب اسلامی نقش داشته باشند، بسیج اقشار با عنوان‌هایی چون بسیج دانش‌آموزی، بسیج دانشجویی، بسیج فرهنگیان و... وظیفه حضور و فعالیت افراد مؤمن و معتقد به نظام جمهوری اسلامی را برای حفظ و استمرار حرکت انقلاب اسلامی بر عهده دارند.

فعالیت (۲)

سایر اقشار و تشکل‌های بسیج را در جدول زیر قرار دهید و درباره یکی از تشکل‌های بسیج توضیح دهید.

 بسیج دانشجویی	 بسیج فرهنگیان	 بسیج دانش‌آموزی
.....	.....	.....
.....	.....	.....

برخی از وظایف و برنامه‌های بسیج دانش آموزی عبارت اند از :

- ۱- تقویت اعتقادات دینی و آگاهی سیاسی دانش آموزان
- ۲- تربیت دانش آموزانی منطبق با الگوهای دینی
- ۳- مشارکت دانش آموزان در زمینه‌های فرهنگی، سیاسی، سازندگی و ...
- ۴- تقویت توان علمی دانش آموزان و تشکیل انجمن‌های علمی و ادبی
- ۵- آموزش رشته‌های مختلف ورزشی و برگزاری اردوهای متنوع و با نشاط

بیشتر بدانید

یکی از فعالیت‌های مهم بسیج دانش آموزی برگزاری اردوهای راهیان نور است که با هدف آشنا کردن دانش آموزان با ارزش‌های دفاع مقدس از طریق مشاهده مناطق عملیاتی صورت می‌گیرد.

فعالیت‌های بسیج

۱- فعالیت‌های علمی پژوهشی

۲- فعالیت‌های فرهنگی و هنری

۳- فعالیت‌های سیاسی

۴- فعالیت‌های سازندگی و امداد رسانی

۵- فعالیت‌های ورزشی

فعالیت (۳)

دربارهٔ هر یک از فعالیت‌های بسیج با مشورت مسئولان بسیج مدرسه و محله گزارشی تهیه کنید و در کلاس درس ارائه دهید.

دوران دفاع مقدس

أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقْتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا ۖ وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ

به کسانی که جنگ بر آنان تحمیل گردیده، اجازه جهاد داده شده است؛ چرا که مورد ستم قرار گرفته‌اند و خدا بر یاری آنها تواناست.

قرآن کریم - سوره حج - آیه ۳۹

با سقوط نظام شاهنشاهی، سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران براساس حمایت از مظلومان و مسلمانان و مخالفت با قدرت‌های ستمگر شکل گرفت. برای ابرقدرت‌ها قابل تحمل نبود که ایران اسلامی در جهت مخالفت با منافع ناحق آنها عمل کند. این عوامل باعث شد که بلافاصله پس از پیروزی انقلاب اسلامی، گروهک‌های ضدانقلاب با حمایت و تحریک بیگانگان و با شعارها و عناوین فریبنده در جهت خواست و منافع دشمنان فعالیت کنند.

ترور شخصیت‌های برجسته و انقلابی، تحریک قومیت‌ها برای خودمختاری، فعالیت مسلحانه گروه‌های ضدانقلاب در برخی از شهرها و مناطق مرزی کشور و... بخشی از حوادثی بود که به منظور از بین بردن انقلاب اسلامی صورت گرفت؛ ولی تمامی آنها با رهبری هوشمندانه امام خمینی (ره) و مقاومت و پایداری مردم ایران با شکست مواجه شد.

بیشتر بدانید

امام خمینی به عنوان رهبر و راهنمای مردم با اعتماد و اطمینانی که از ایمان او به قدرت خداوند سرچشمه می‌گرفت، ملت بزرگ ایران را به ایستادگی و نترسیدن از دشمن دعوت کرد: «من از ملت بزرگ ایران خواهانم که در هر مسئله‌ای که پیش می‌آید، قوی باشند، قدرتمند باشند، متکی به خدای تبارک و تعالی باشند و از هیچ چیز باک نداشته باشند. ما از آن قدرت‌های بزرگ نترسیدیم، این [صدام] که قدرتی ندارد، [ارتش بعثی] عراق که چیزی نیست».

فعالیت (۱)

درباره ترور شخصیت‌های انقلابی توسط منافقین کوردل به تحریک آمریکا و رژیم اشغالگر قدس، پرس و جو و تحقیق کنید و فهرست زیر را کامل کنید.

«لیست برخی از شهدای ترور»

نام و نام خانوادگی شخصیت ترور شده	مسئولیت او	محل و نحوه ترور
۱-		
۲-		
۳-		
۴-		
۵-		
۶-		

در چنین شرایطی صدام که وقوع انقلاب اسلامی در ایران را تهدیدی جدی برای حکومت دیکتاتوری خود می‌دانست، با تحریک و حمایت قدرت‌های سلطه‌گر، تهاجم و تجاوز سراسری خود را در طول بیش از ۱۲۰۰ کیلومتر از مرزهای جنوب و غرب سرزمین ما آغاز کرد. صدام با ارتش مجهزی که فرماندهی آن را خودش بر عهده داشت، گمان می‌کرد که در مدت یک هفته با اشغال میهن ما بخشی از این سرزمین را به کشور عراق ملحق خواهد کرد. چگونگی تهاجم نظامی به کشورمان را از زبان یکی از دانش‌آموزان خرمشهری آن دوران با هم می‌خوانیم:

بیشتر بدانید

«روز سی و یک شهریور ماه ۱۳۵۹ ساعت بین ده و نیم، یازده صبح بود که با غرش ده‌ها هواپیما سراسیمه، بیرون دویدیم. شاید ۳۰-۲۰ هواپیما هم‌زمان در آسمان خرمشهر پرواز می‌کردند. زن و مرد و بچه همگی وحشت‌زده و هراسان به کوجه‌ها ریخته بودند. چند دقیقه بعد همگی بی‌اختیار به سوی نیزاری که در پشت منطقه مسکونی قرار داشت، هجوم بردیم. صدای انفجارهای ناشی از بمباران همه را تکان داد. دقیقاً معلوم نبود کجا را

زده‌اند؛ اما از طرف گمرک و نیروی دریایی دود غلیظی به آسمان بلند بود. رادیو را روشن کردیم تا ببینیم چه خبر است؛ اما بی‌فایده بود. انگار تمام کشور غافلگیر شده بود. از آن ساعت تا دو بعدازظهر که رادیو از شروع رسمی جنگ توسط رژیم بعثی عراق خبر داد، صدبار مردیم و زنده شدیم. شب در مسجد جامع قیامتی بود. همه آمده بودند تا ببینند چه باید کرد...^۱.

صدام و حامیان او نمی‌دانستند که وقتی پای اعتقادات و استقلال سرزمین ایران در میان باشد، ملت ما ساکت نمی‌نشیند و با تمام توان ایستادگی و مقاومت می‌کند.

ارتش بعثی در تهاجم نظامی به کشور ما که در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹ آغاز شد، بخش وسیعی از مناطق جنوب و غرب ایران را به اشغال خود درآورد. شما در نقشه رویه‌رو مناطق اشغال شده توسط متجاوزان را مشاهده می‌کنید.

فعالیت (۲)

با استفاده از نقشه، شهرهای اشغال شده کشور عزیزمان در آغاز جنگ تحمیلی را نام ببرید.

.....

.....

بیشتر بدانید

وضعیت کشور ایران قبل از تهاجم نظامی ارتش بعثی صدام

جامعه	سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	ارتش جمهوری اسلامی ایران
<ul style="list-style-type: none"> • عدم شکل‌گیری ادارات و نهادهای انقلابی • وضعیت نه‌چندان مطلوب اقتصادی • آغاز تحریم‌های اقتصادی قدرت‌های بزرگ از جمله آمریکا علیه کشور • وجود برخی از عناصر منافق و طرفدار رژیم طاغوت در جامعه • وجود محرومیت‌ها و بی‌عدالتی‌های باقی‌مانده از رژیم طاغوت 	<ul style="list-style-type: none"> • یک نهاد انقلابی نوپا که در اردیبهشت ۱۳۵۸ تأسیس شده بود. • کمبود شدید امکانات نظامی • کمبود شدید نیروی انسانی • نداشتن امکان دفاع در برابر یک تهاجم وسیع • نداشتن نیروی نظامی آموزش‌دیده 	<p>عدم استحکام و انسجام لازم به علت:</p> <ul style="list-style-type: none"> • خروج کارشناسان نظامی خارجی از ارتش • اعدام تعدادی از فرماندهان نظامی که در کشتار مردم بی‌گناه نقش داشتند • فرار تعدادی از فرماندهان نظامی به خارج از کشور • پاکسازی و برکناری فرماندهان وابسته به رژیم طاغوت

پایداری خرمشهر

خرمشهر مظهر پایداری و مقاومت مردم ایران در دوران دفاع مقدس شد. زیرا مردم خرمشهر و رزمندگانی که از شهرهای مختلف ایران خود را به آنجا رسانیدند، در مقابل چند لشکر مجهز به توپ و تانک دشمن برای حفظ این شهر مقاومت کردند. یکی از آن رزمندگان، نوجوان ۱۳ ساله‌ای به نام بهنام محمدی بود که با وجود سن کم و جنه کوچک، مردانه در مقابل دشمن ایستادگی کرد.

فعالیت (۳)

درباره نوجوان ۱۳ ساله خرمشهری، شهید بهنام محمدی گزارش مستند به همراه تصویر تهیه کنید و به صورت اسلاید در کلاس نمایش دهید. از منابع مختلف از جمله کتاب «خرمشهر در جنگ طولانی» استفاده کنید.

بیشتر بدانید

پس از سقوط خرمشهر، اشغالگران بر روی دیوارهای

شهر نوشتند:

«جئنا لنیقی» (آمده ایم تا بمانیم). مطبوعات رژیم متجاوز

بعث نیز به صورت رسمی اعلام کردند. «محمّره (خرمشهر)

سرزمین اجدادی ماست و نیروهای مسلح عراق آن شهر را

برای ابد باز پس گرفتند».

شخص صدام نیز سرمست از این پیروزی ادعا کرد: «اگر

ایرانی‌ها بتوانند خرمشهر را پس بگیرند، من کلید شهر بصره را

به آنها خواهم داد».

در چنین وضعیتی امام خمینی (ره) به عنوان فرمانده کل قوا به نیروهای مسلح ایران دستور شکسته شدن محاصره آبادان را صادر کردند. با این پیام نیروهای رزمنده ارتش و سپاه به همراه رزمندگان بسیجی در مهر ماه ۱۳۶۰ در عملیاتی به نام «تامن الاثم» برخی از مناطق اشغال شده را آزاد کردند و محاصره آبادان را درهم شکستند.

این عملیات خودباوری و اعتماد به نفس فرماندهان و رزمندگان را افزایش داد و باعث شد تا نیروهای رزمنده با ایمان و توکل بر خدا در چند عملیات متوالی، بخش‌های دیگری از مناطق اشغال شده کشورمان را از متجاوزان پس بگیرند.

بیشتر بدانید

پس از این عملیات‌ها دشمنان نیز اعتراف کردند که متجاوزان در مقابل ایمان و جهاد رزمندگان توان مقاومت ندارند:

«یک نیروی عجیب و غریب نظامی از سربازان حرفه‌ای، روحانیان، شبه نظامیان محلی و بچه‌های مدرسه‌ای ۱۳ ساله که همگی با یک التهاب اسلامی شدید به یکدیگر متصل می‌شوند، بن بست طولانی جنگ خلیج فارس را با تارومار کردن نیروهای سنگر گرفته عراقی شکستند.»^۱

آزادسازی خرمشهر

پس از آزاد شدن مناطقی از خوزستان توسط رزمندگان ارتش، سپاه، نیروهای بسیجی و جهاد سازندگی که با هدایت و رهبری امام خمینی انجام شد؛ ارتش صدام با دادن تلفات زیاد و به اسارت درآمدن بیش از ۱۸۰۰۰ نفر از نیروهایش درهم شکست. سرانجام در تاریخ سوم خرداد ماه سال ۱۳۶۱ خرمشهر قهرمان آزاد شد و پرچم مقدس جمهوری اسلامی ایران بار دیگر بر فراز گلدسته‌های مسجد جامع این شهر به اهتزاز درآمد. پس از شکسته شدن محاصره آبادان و آزادسازی خرمشهر، رزمندگان شجاع میهن در طی عملیات‌های متعددی بخش‌های دیگری از مناطق اشغال شده کشورمان را از متجاوزین پس گرفتند و به تعقیب آنان نیز پرداختند.

فعالیت (۱۶)

با مراجعه به منابع معتبر و مستند درباره عملیات‌های دوران دفاع مقدس جدولی مانند جدول زیر تهیه و کامل کنید. جدول خود را با ذکر منابع در انتهای آن، به دبیر مربوطه تحویل دهید. حداقل ۴ عملیات بزرگ را فهرست کنید.

ردیف	نام عملیات‌های بزرگ دوران دفاع مقدس	زمان انجام عملیات روز / ماه / سال	رمز عملیات	خلاصه نتیجه عملیات
۱				

				۲
				۳
				۴

منابع :

سرانجام به پیشنهاد سازمان ملل متحد برای برقراری آتش‌بس، جمهوری اسلامی ایران آمادگی خود را برای پذیرش قطعنامه اعلام کرد و در نهایت در مرداد ماه سال ۱۳۶۷ با پذیرش قطعنامه شماره ۵۹۸ توسط ایران و عراق، جنگ هشت ساله به پایان رسید.

در جنگ تحمیلی، ما خود را پیروز این میدان می‌دانیم؛ زیرا دشمن به اهداف زیر نرسید :

- ۱- ساقط کردن نظام جمهوری اسلامی ایران.
  - ۲- جدا کردن خوزستان از کشور.
  - ۳- حاکمیت بر اروندرود.
  - ۴- گرفتن حتی یک وجب از خاک میهن‌مان.
- ما دوران هشت ساله جنگ تحمیلی را «دفاع مقدس» می‌دانیم، زیرا مردم به خاطر اهداف زیر از کشور دفاع کردند :

- ۱- دفاع برای حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور
- ۲- استقامت در برابر ظالمین برای اطاعت از فرمان خداوند
- ۳- مقاومت به منظور حفظ دین، قرآن و انقلاب اسلامی
- ۴- ایستادگی برای دفع تجاوز دشمن و رسیدن به صلح و امنیت

بیشتر بدانید

دانستنی‌های دفاع مقدس (۱)

- جنگ تحمیلی رژیم بعثی عراق علیه ایران ۲۸۸۷ روز به طول انجامید که طی آن هزار روز نبرد فعال صورت گرفت که ۷۹۳ روز آن حمله از سوی رزمندگان اسلام بود و ۲۰۷ روز از سوی ارتش متجاوز بعثی.
- در طول جنگ شمار ۳۸۱ هزار و ۶۸۰ تن از نیروهای دشمن کشته و یا زخمی شدند و ۷۲ هزار نفر به اسارت نیروهای اسلام درآمدند.
- در این هشت سال ۳۷۱ فروند هواپیما و ۸۲ فروند بالگرد دشمن منهدم شد. ۱۷۰۰ دستگاه تانک و نفربر، ۴۸۰ قبضه توپ و ۳۳۶۳ دستگاه خودرو نظامی به غنیمت ایران درآمد و ۵۷۵۸ دستگاه تانک و نفربر، ۵۳۲ قبضه توپ و ۵۱۵۲ دستگاه خودرو نظامی دشمن منهدم شد.
- مقاومت رزمندگان اسلام سبب شد تا ذخایر ارزی عراق که در ابتدای جنگ، حدود سی میلیارد دلار بود، پس از شکست در عملیات بیت المقدس و فتح خرمشهر به صفر برسد و پس از پایان جنگ، این کشور بیش از هفتاد میلیارد دلار بدهی داشته باشد.
- در طول هشت سال دفاع مقدس حتی یک وجب از خاک میهن اسلامی ایران در دست دشمن باقی نماند و این افتخار در تاریخ ۴۰۰ سال گذشته ایران بی نظیر است.
- حدود ۵۰۰۰ تن از اسرای عراقی به ایران پناهنده شده‌اند که توسط صلیب سرخ ثبت نام و تعداد زیادی از آنها در ایران ازدواج کرده و تشکیل خانواده داده‌اند و تا قبل از سقوط صدام حاضر به بازگشت به کشورشان نبودند.
- طول مرز ایران و عراق ۱۳۳۶ کیلومتر است که با در نظر گرفتن رودخانه‌ها و هورالعظیم به ۱۵۹۱ کیلومتر می‌رسد.
- بیش از ۶۳ درصد از حملات دشمن به شهرهای کشور با هواپیما، ۳۲ درصد با توپخانه و در حدود ۵ درصد نیز با موشک صورت گرفته است.
- در طول جنگ، ۱۲۷ شهر از شهرهای کشور مورد تهاجم هوایی و موشکی قرار گرفته‌اند.
- شهر تهران در دوران جنگ شهرها ۹۲ بار مورد تهاجم هوایی و موشکی قرار گرفته است. در روزهای پایانی سال ۱۳۶۶ سومین جنگ شهرها علیه ایران آغاز شد و برای اولین بار موشک‌های عراقی که بُرد آنها به کمک متخصصان خارجی افزایش یافته بود به شهرهای تهران و قم اصابت کرد.
- در گزارش هیئت اعزامی از طرف سازمان ملل که در تاریخ ۱۰ خرداد ۱۳۷۰ وارد تهران شدند، چنین آمده: ۵ استان ایران صحنه جنگ بوده و ۱۱ استان مورد حمله قرار گرفته و ۵۰۰ شهر و ۴ هزار روستا بر اثر جنگ خسارت دیده‌اند.

دستاورد های داخلی هشت سال دفاع مقدس

دستاورد های داخلی دفاع مقدس فراوان است. شما دانش آموزان عزیز در این درس با شش مورد از آنها آشنا می شوید :

۱- اعتماد به نفس و خودباوری : با توجه به اینکه اغلب کشورها از فروش امکانات دفاعی به ما خودداری می کردند، به این نتیجه رسیدیم که باید توانمندی های خود را باور کنیم و با تکیه بر ایمان و توکل بر خدا و تلاش، نیازهای جنگ را برطرف و از میهن دفاع کنیم.

۲- تولد تفکر بسیجی : تفکر بسیجی در مدرسه عشق و جهاد امام خمینی (ره) به وجود آمد و تربیت شدگان این مدرسه، زیباترین حماسه های ایثار و شهادت را در دوران دفاع مقدس خلق کردند.

۳- پیشرفت در صنایع دفاعی کشور : یکی از مهم ترین برکات جنگ، تلاش های جوانان مؤمن میهن ما بود. مادر ابتدای جنگ برای ساخت یک گلوله معمولی هم ناتوان بودیم؛ اما در اواخر جنگ بسیاری از نیازهای دفاعی کشور را خودمان تأمین می کردیم. ادامه این سیر پیشرفت باعث شد که ما اکنون توان ساخت انواع تجهیزات دفاعی برای کشور، همچون موشک های دوربرد را داشته باشیم.

۴- کسب تجارب نظامی : نیروهای سپاهی و بسیجی کشور در زمان تهاجم صدام، تجربه دفاع نظامی در مقابل دشمنان را نداشتند؛ اما در طول هشت سال جنگ تحمیلی با تکیه بر ایمان و تلاش فراوان، رزمندگان توانمندی شدند که بزرگ ترین عملیات های نظامی را طراحی و اجرا می کردند.

همچنین ارتشیان مؤمن و میهن دوست نیز که تا آن زمان توانمندی و معلومات نظامی خود را در میدان مبارزه واقعی با دشمن تجربه نکرده بودند، توانستند سخت ترین عملیات ها در میدان های دفاع از میهن را

طراحی و تجربه کنند و از آن سربلند بیرون آیند.

۵- ترویج فرهنگ ایثار و شهادت: رزمندگان دلاور با فداکاری و ایثار در راه خدا، فرهنگ دفاعی و آزادی خواهی را در جامعه جاودانه کردند و الگوی از خودگذشتگی برای انسان های مبارز و حق طلب شدند و به جهانیان ثابت نمودند که با ایمان به خدا و سربند «یازها»، «یا حسین» و با شعار «الله اکبر» می توان در مقابل هر متجاوز ایستادگی کرد.

۶- نقش آفرینی مساجد در دفاع از میهن: مساجد از ابتدای ظهور اسلام در نشر معارف اسلامی نقش تعیین کننده ای داشته اند. در دوران دفاع مقدس، مساجد پایگاه بزرگی در ترویج فرهنگ ایثار و شهادت، اعزام نیروهای بسیجی، جمع آوری کمک های مردمی و... برای کمک به مدافعان میهن بودند.

بیشتر بدانید

دانستنی های دفاع مقدس (۲)

- تعداد کل شهدای جنگ ایران و عراق، طی آخرین آمار ۱۸۸ هزار و ۱۵ تن اعلام شده است.
- در دوران دفاع مقدس ۱۷۲۰۵۶ تن در درگیری با دشمن و ۱۵۹۵۹ تن در بمباران شهرها به شهادت رسیدند.
- در بین شهدای دفاع مقدس، شهدای کارمند ۲۱ هزار تن، شهدای معلم ۳ هزار و ۷۲۸ تن، شهدای دانش آموز ۳۶ هزار و ۱۶۷ تن، شهدای روحانی ۲ هزار و ۷۵۷ تن بوده اند.
- در دوران دفاع مقدس ۴۸۰۰۰ تن از ارتشیان غیور جمهوری اسلامی ایران به شهادت رسیدند.
- جهادسازندگی در طول ۸ سال دفاع مقدس ۳۱۰۰ شهید، ۸۵۰۰ جانباز، ۸۶۶ آزاده و ۸۳ مفقود الاثر تقدیم انقلاب اسلامی کرده است.
- شهدای اقلیت های مذهبی شامل: ۸۸ تن مسیحی، ۹ تن زرتشتی و ۱۶ تن کلیمی است.

- در بین شهدای عزیزمان، ۱۸۵۵ شهید با ملیت عراقی، ۳۱۴ شهید با ملیت افغانی و ۲۹ شهید از ملیت های دیگر است.
- در دوران دفاع مقدس ۸۵ هزار و ۲۲۲ تن بسیجی از توده مردم به درجه رفیع شهادت رسیدند.

● میانگین سن شهدا ۲۲ سال بوده است. سن ۴۴ درصد شهدا ۱۶ تا ۲۰ سال بوده است. ۷۱ درصد شهدا مجرد بوده‌اند.

● زنان قهرمان ایران ۴ هزار و ۳۶۳ تن شهید نیز تقدیم اسلام کرده‌اند که بیشتر آنها در بمباران و موشک‌باران شهرها به شهادت رسیده‌اند.

● در دوران دفاع مقدس ۲۲۸۰۸ تن امدادگر و ۲۲۷۶ تن زن به جبهه‌ها اعزام شدند.

● در طول دفاع مقدس ۳۲۰ هزار تن از قهرمانان رزمنده با درصد بالایی جانباز شدند.

● در حال حاضر ۱۰۰ هزار جانباز شیمیایی در کشور وجود دارد و حدود ۸ هزار جانباز نیز در شرایط بحرانی‌اند.

● در دفاع مقدس حدود ۴۵ هزار تن از رزمندگان اسلام به اسارت نیروهای عراقی درآمدند که مردم به آنها لقب آزاده دادند.

● دفاع مقدس حدود ۲۵ هزار تن مفقود الاثر شدند که تاکنون پیکر مطهر نزدیک به ۲۰ هزار تن از آنان با عملیات تفحص پیدا شده است.

فعالیت (۵)

از سه موضوع تحقیق زیر یکی را انتخاب کرده و گزارش آن را به دبیر خود ارائه نمایید.

الف) ما چگونه می‌توانیم قدر دان خون شهدا و ایثارگری جانبازان و آزادگان میهن خود باشیم؟
ب) اگر در بین اقوام و خویشان شما، همسایگان یا اهالی محل ایثارگری را می‌شناسید (رزمنده دوران دفاع مقدس، جانباز، خانواده معظم شهدا، آزاده) با او مصاحبه‌ای ترتیب دهید.

ج) تحقیقی از زندگی نامه، آثار به جامانده و وصیت نامه یکی از شهدای روستا، شهر یا محله خود تنظیم کنید.

مردان مبارز و زنان قهرمان

ما مفتخریم که بانوان و زنان پیر و جوان و خرد و کلان در صحنه‌های فرهنگی و اقتصادی و نظامی حاضر و همدوش مردان یا بهتر از آنان در راه تعالی اسلام و مقاصد قرآن کریم فعالیت دارند.

فرازی از وصیت نامه سیاسی - الهی امام خمینی (ره)

مردان مبارز

در طول تاریخ بشر، انسان‌های موحد بسیاری بوده‌اند که تعدادی از آنها به دلیل شرایط حاکم بر جامعه خود، یکتاپرستی خویش را به کلی پنهان می‌کردند و تعدادی نیز، که معمولاً در اقلیت بودند، سعی می‌کردند تا پرستش خدای یگانه را در میان خویشان و اطرافیان خود تبلیغ کنند. آنها برای تبلیغ اعتقادانشان گاهی جان خود را نیز ایثار می‌کردند، اما حاضر نبودند از اعتقادات خود دست بردارند.

با ظهور حضرت محمد (ص) پیامبر اسلام و آخرین فرستاده الهی، دوران دیگری از مبارزه با ظلم و جهل و بت‌پرستی و تبلیغ پرستش خداوند یکتا آغاز شد. اصحاب و پیروان آن حضرت نیز به تناسب شرایط و موقعیتشان سعی می‌کردند تا با حرکت در این مسیر الگوهای مناسبی برای سایر مردم باشند.

فعالیت (۱)

در زیر اسامی سه تن از مردان مبارز صدر اسلام و سه تن از مردان مبارز دوران معاصر ایران آمده است. دربارهٔ زمان، شیوه و طرف مبارزه هر کدام دو سطر بنویسید. از دبیر خود، دبیر تاریخ، دبیر دین و زندگی و نیز اعضای خانواده مشورت بگیرید.

دوران معاصر ایران (قبل از پیروزی انقلاب اسلامی):

دوران صدر اسلام:

رئیس علی دلواری:

میرزا کوچک‌خان جنگلی:

آیت‌الله شهید مدرس

عمار یاسر:

سلمان فارسی:

مالک اشتر:

مردان تلاشگر، مبارز و میهن دوست در طول تاریخ کهن سرزمین ما کم نبوده اند؛ اما پس از استقبال از دین اسلام و پذیرش آن توسط مردم ایران، وجود مردانی که برای پیشرفت کشور، ترویج فرهنگ اسلامی و سربلندی مردم تلاش می کردند، شدت و قوت بیشتری یافت. این مردان از میان تمام اقشار مردم بوده اند و هدفشان سعادت‌مندی ملت ایران بوده است.

در دوران معاصر روحانیان، عالمان و دانشمندان، شاعران و نویسندگان، مجاهدان و آزادی خواهان، سربازان میهن و ... در این مجموعه حضور داشته اند. بزرگ مردانی همچون میرزای شیرازی، سیدجمال‌الدین اسدآبادی، ستارخان، باقرخان، امیرکبیر و ... نام‌هایی هستند که همگی برای آبادانی و سرافرازی میهن، گسترش دین و عدالت، رهایی کشور از مستبدان داخلی و استقلال ایران در مقابل نفوذ و دخالت بیگانگان تلاش فراوان نموده اند.

در دوران ستم شاهی نیز انسان‌های آزاده‌ای که در مقابل دین‌ستیزی و ظلم و ستم حاکمان پهلوی ایستادند، بسیار بوده اند. آنها رنج و سختی دوران مبارزه، زندان، شکنجه و شهادت در راه خدا را انتخاب کردند تا ثابت کنند که دین خواهی مردم و حفظ استقلال ایران اسلامی چراغ روشنی است که هرگز خاموش نخواهد شد. شهید نواب صفوی، شهید سیدعلی اندرزگو، شهید رجایی و ... از این دسته مردان مؤمن و مبارز میهن ما هستند.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی و در دورانی که کشور ما مورد تهاجم و حشیاانه دشمن قرار گرفت، همه مردم در مقابل این هجوم صدام ایستادند تا دین و استقلال کشور ما پایجا بماند. از میان شهیدان دفاع مقدس، چند تن را به عنوان نمونه انتخاب و در این درس به کمک شما دانش‌آموزان عزیز معرفی می‌کنیم تا زندگی و مبارزات آنها الگوی همه جوانان ما قرار گیرد. در مورد زندگی، شخصیت و رشادت‌های شهیدان، کتاب‌ها، ویژه‌نامه‌ها و همچنین وبگاه‌های متعددی در فضای مجازی منتشر شده است که شما می‌توانید از این منابع استفاده کنید.

در دوران دفاع مقدس نوجوانان و دانش‌آموزان نیز دوشادوش بزرگ‌ترها به دفاع از سرزمین خود پرداختند.

فعالیت (۲)

کامل کنید.

نام و نام خانوادگی: شهید مهدی باکری

زندگی نامه: (سال و محل تولد، سال و محل شهادت): .....

.....

.....

.....

.....

مسئولیت ها:

.....

.....

.....

.....

قسمتی از وصیت نامه یا خاطره ای از شهید:

.....

.....

.....

.....

خصوصیات اخلاقی شهید:

.....

.....

.....

.....

فعالیت (۳)

کامل کنید.

جمهوری اسلامی ایران
قهرمان من
دفاع مقدس

نام و نام خانوادگی: شهید عباس بابایی

زندگی نامه: (سال و محل تولد، سال و محل شهادت): .....

.....
.....
.....
.....

مسئولیت ها:

.....
.....
.....
.....

قسمتی از وصیت نامه یا خاطره ای از شهید:

.....
.....
.....
.....
.....

خصوصیات اخلاقی شهید:

.....
.....
.....

فعالیت (۴)

معرفی شهید از بستگان یا از شهر، روستا، محله یا کوچه شما

نام و نام خانوادگی شهید :

سن شهید هنگام شهادت :

خلاصه‌ای از زندگی نامه شهید :

بخشی از وصیت نامه شهید :

خاطره یا خصوصیات اخلاقی شهید :

فعالیت (۵)

به این سؤال بدون مشورت گروهی و کمک گرفتن از دیگران، فکر کنید و پاسخ دهید.
در دوران دفاع مقدس بیش از ۳۶ هزار دانش‌آموز از گروه همسالان شما در میدان جنگ، به خاطر دفاع از اسلام، انقلاب، کشور، دین و اعتقاد اتمان به شهادت رسیده‌اند و جان خود را ایثار کرده‌اند. هم‌اکنون کشور عزیز ما مورد تهاجم نظامی واقع نشده؛ اما دشمنان به تهاجم وسیع فرهنگی با هدف انحراف نوجوانان و جوانان روی آورده‌اند. به نظر شما چگونه می‌توان در مقابل این تهاجم دفاع کرد؟

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

زنان قهرمان

مادران شجاع فرزندان اسلام، خاطره‌جانبازی و رشادت زنان قهرمان را در طول تاریخ زنده کرده‌اند.
امام خمینی (ره)

یکی از وظایف مهم و اساسی زنان، تربیت فرزندان است که زنان و مردان آینده جامعه را تشکیل می‌دهند. در واقع تمام کسانی که در هدایت و راهنمایی سایر انسان‌ها و رشد و پیشرفت کشورشان نقش داشته و ایثارگری کرده‌اند، تربیت‌شدگان دامان مادران دلسوز و پاک‌دامن بوده‌اند.
در عصر حاضر، برخی از زنان علاوه بر اینکه در خانه به عنوان همسر و مادر نقش اساسی در رشد خانواده و تربیت فرزندان دارند، در جامعه نیز همپای مردان مشغول فعالیت‌اند.

در طول تاریخ کم بوده اند زنانی که در شرایط سخت، با تدبیر خود، باعث تحولی بزرگ در جامعه خود شده اند.

فعالیت (۶)

در زیر نام سه تن از زنان قهرمان و تأثیرگذار در تاریخ زندگی انسان‌ها ذکر شده است. درباره زندگی و اقدامات برجسته آنان چند سطر بنویسید. از منابع معتبر تحقیق کنید.

حضرت خدیجه (س):

.....
.....
.....

حضرت فاطمه (س):

.....
.....
.....

حضرت زینب (س):

.....
.....
.....

زنان در دفاع مقدس نقش اساسی داشته و از راه‌های مختلف در دفاع از اسلام و انقلاب اسلامی مشارکت کرده اند:

- ۱- رساندن وسایل و ادوات جنگی به رزمندگان
- ۲- درمان مجروحان جنگ و انتقال آنها به پشت جبهه و مراقبت از آنان
- ۳- خارج کردن شهدا از منطقه نبرد به پشت جبهه
- ۴- رساندن آب و مواد غذایی به رزمندگان
- ۵- تهیه و تدارک دارو، لباس و سایر امکانات مورد نیاز رزمندگان

۶- شرکت در نبرد مستقیم با دشمن (در صورت نیاز).

دردوران معاصر زنان مؤمن و شجاعی بودند که علاوه بر تربیت فرزندان صالح و باتقوا، دفاع از اعتقادات دینی و حفظ و گسترش آن را در جامعه وظیفه خود می‌دانستند.

یکی از این زنان با ایمان و مبارزه که پس از چند سال تحمل سختی و شکنجه در زندان‌های رژیم شاه، به خارج از ایران رفت و در اردوگاه‌های نظامی فلسطین به چربکی تمام عیار تبدیل شد، خانم مرضیه حدیدی (دباغ) است. خانم دباغ با وجود ۸ فرزند، با توجه به احتمال دستگیری مجدد و اعدام توسط رژیم ستمگر شاه، به زندگی مبارزاتی سخت خود ادامه داد.

فعالیت (۷)

با مراجعه به کتاب خاطرات مرضیه حدیدی (دباغ)، بخشی از خاطرات این زن قهرمان ایرانی را در کلاس بازخوانی کنید^۱.

زنان قهرمان در دوران دفاع مقدس

در دفاع مقدس، زنان با ایمان و شجاع ایرانی، از ابتدای تهاجم ارتش بعثی عراق به کشورمان، در کنار مردان و در مقابل دشمن ایستادگی و مقاومت کردند و پس از آن نیز در پشت جبهه کارهایی انجام می‌دادند که اگر ارزش و پاداش آن نزد خداوند از دفاع مستقیم بیشتر نباشد، کمتر نخواهد بود. زنان علاوه بر اینکه در پشت جبهه می‌توانند در دفاع از کشورشان نقش مؤثری داشته باشند، در خانه نیز همسر، خواهر و مادر مردان، و در جامعه خویشاوند، همکار، همسایه و ... آنها هستند. زنان با صبر و استقامت در مقابل سختی‌های جنگ و تشویق مردان به دفاع از کشورشان، انگیزه‌های مقاومت عمومی را در جامعه تقویت می‌کنند.

۱- خاطرات مرضیه حدیدی (دباغ)، انتشارات سوره مهر.

در این بخش از درس ، خاطرات یکی از زنان قهرمانی که دوران دفاع مقدس در دفاع از کشورمان نقش داشته را با هم می خوانیم.

سیده زهرا حسینی، دختر رزمنده ساکن خرمشهر

یک دفعه دل به دریا زدم و گفتم : هرچه بادا باد! نهایتاً می گویند دختره دیوانه شده؛ خُب بگویند. چادرم را مرتب کردم. یک دفعه بلند شدم و لبه و انت ایستادم. شروع کردم به صحبت و گفتم : مردم اینا جوان های مظلوم خرمشهر هستند که به این روز افتادند. اینا به خاطر دفاع از ناموس و شرفشان، به خاطر دین و مملکتشان کشته شدند. سه روزه که به خاطر نبود آب و کفن، به خاطر بمباران هواپیما نتونستیم اینارو به خاک بسپاریم.

سه روزه که بدن اینا مثل شهدای کربلا روی زمین زیر آفتاب مونده.^۱

شهید مریم فرحانیان

شهید مریم فرحانیان در ۲۴ دی ۱۳۴۲ در آبادان و در خانواده ای متوسط و مذهبی به دنیا آمد. قبل از پیروزی انقلاب اسلامی همراه با برادرش مهدی در جلسات سیاسی، مذهبی و تظاهرات مردمی شرکت می کرد.

۱- کتاب خاطرات «د»، انتشارات سوره مهر، صفحه ۱۸۸.

بیشتر بدانید

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، در سال ۱۳۵۹ به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پیوست و پس از گذراندن دوره‌های آموزش پرستاری و امدادگری در بیمارستان شرکت نفت امام خمینی (ره) آبادان، مشغول خدمت شد. او در حالی که هفده ساله بود، در بیمارستان به امدادگری و مداوای مجروحان جنگ تحمیلی می‌پرداخت.

یک بار در حالی که در بیمارستان مشغول خدمت بود، در اثر گلولهٔ خمپاره دشمن مجروح شد و چند روزی را بر روی تخت بیمارستان گذراند.

شهید فرهانیان برای مددکاری به خانوادهٔ شهدا و رسیدگی به وضعیت آنها به روستاها و مناطق اطراف آبادان می‌رفت و ضمن کمک به آنها، به کودکان روستایی قرآن آموزش می‌داد.

این دختر شجاع و با ایمان با وجود آنکه برادرش مهدی تنها ۲۳ روز پس از شروع جنگ تحمیلی به شهادت رسیده بود، در شهر آبادان حضور یافت و به مداوای مجروحان و خدمت به هم‌نوعان خود در مناطق آسیب‌دیده از جنگ پرداخت. خواهرِ مریم فرهانیان می‌گوید: «به ظاهر آراسته خیلی اهمیت می‌داد؛ اما سعی می‌کرد نوع پوشش و رفتارش به گونه‌ای باشد که باعث جلب توجه دیگران نشود».

مادر یک شهید از مریم فرهانیان می‌خواهد که پس از مرگ او در ۱۳ مرداد هر سال بر سر مزار فرزندش بروند و برای آن شهید مراسم سالگرد بگیرند. سرانجام در ۱۳ مرداد سال ۱۳۶۳، در حالی که به همراه دو دوستش قصد انجام خواستهٔ آن مادر شهید را داشته، در گلستان شهدای آبادان، مورد اصابت گلولهٔ خمپارهٔ ارتش صدام قرار می‌گیرد و روح بزرگش به شهدای اسلام می‌پیوندد. او در زمان شهادت تنها ۲۱ سال داشت. زندگی نامهٔ شهید مریم فرهانیان در کتابی با عنوان «دختری کنار شط» چاپ و نشر شده است.

شما در تصاویر این دو صفحه چگونه حضور زنان و دختران در دوران دفاع مقدس را مشاهده می‌کنید.
برای هر تصویر شرح مختصری بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

